

דרכי מאיר, שהרי דברי בית הלל נשנו גם במסכת עדיות, וכפי שנתבאר.

נה-א תנן התם במסכת שקלים:

בהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר, בין ירושלים למקום הנקרא "מגדל עדר", ובמדתה — כמדת המרחק שמירושלים למגדל עדר — לכל רוח מרוחות ירושלים:

תולים אנו שבהמה זו קרבן היא, כי רוב הבהמות היוצאות מירושלים קרבנות הן, אלא שאין אנו יודעים לאיזה קרבן הקדשו; ולפיכך:

אם מצא זכרים שהם ראויים לעולות: יקרבו עולות, כי תולים אנו שעולות המה, ומפרש לה ואזיל.

ואם מצא נקבות: יקרבו לזבחי שלמים הבאים מן הנקבות, ומפרש לה לקמן.

ומקשינן על מה ששנינו: "זכרים, עולות": אלא זכרים עולות הוא דהו, [וכי אטו זכרים בהכרח שעולות הן], ואילו זבחי שלמים לא הו? והרי שלמים באים אף מן הזכרים. (1)

אמר תירץ רבי אושעיא:

על שנים יחללו בשנים?!

ועוד, איך אפשר שיהיה החילול שהוא מדאורייתא נעשה על ידי משיכה, והרי משיכה אינה קונה במטלטלין אלא מדרבנן, לפי מה דקיימא לן כרבי יוחנן בבבא מציעא מזו ב ש"דבר תורה מעות קונות"?!?

ב. והר"ש במשנה שם, מפרש שלא כמו שכתב רש"י כאן שהמעשר השני נתחלל על ידי הסלע, וכך פירש שם: "וסלע של מעשר שני שלו, דבאותו סלע שנותן למוכר, אינו מתחלל כי אם חצי מעשר, כיון דהשתא מיהא שוה שני סלעים, וחצי האחד מתחלל והוא שלו, והיינו דתני: וסלע של מעשר שני שלו, דלא תימא כל המעשר נתחלל בסלע שנותן למוכר, דשוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל, להכי אשמועינן דמחללו על סלע והוא שלו, ושניהן טעונין הבאת מקום המוכר והלוקח.

וראה "חזון איש" שביעית סימן י סקי"ג ד"ה אחרי כותבי, שהביא שם פירוש הר"ש, [ודברי רש"י בסוגיינתנו לא הביא], והביא שם מתוספתא פרק ד ממעשר שני [ראה שם], שרבן שמעון בן גמליאל חולק, והוא סובר שהחילול נעשה בסלע אחד, וז"ל: "ורשב"ג פליג, וסבירא

ליה דשער של מעשר שני משתער לפי השער של קנין שבין המוכר והלוקח, והלכך משך בסלע ועמדו בשתים, נותן סלע וזהו פדיונו, אבל אין סברא לומר, דרשב"ג סבר דהפדיון חייל בשעת משיכה, שהרי אין על מה לחול הפדיון, ודין זה אינו אלא למאן דאמר: מעשר שני ממון הדיוט, אבל לדידן דמעשר שני ממון גבוה הוא, אין משיכת הפירות עושה קנין עד שיפדה; וראה עוד שם בד"ה והר"מ מה שכתב בבאור מחלוקת הרמב"ם והראב"ד [מעשר שני ח ז] בזה, וראה גם ב"חידושי רבינו חיים הלוי" על דברי הרמב"ם.

ג. כתב כאן הרש"ש: "ונראה לי דחייב גם כן בחומש שני סלעים, דהוה כפודה מעשר שני שלו, וכמו שניתן לו במתנה"; וכנראה שדבריו נאמרו לפי פירוש הר"ש, כי לפי פירוש רש"י לא יתכן שיהיה החילול בסלע, ויתן חומש שני סלעים.

1. הקשה ה"פני יהושע": "מאי מקשה, נהי דאיכא לספוקי בשלמים כמו בעולות, אפילו הכי איכא למימר, דאיכא נמי מיעוט בהמות חולין [וכמו שכתב רש"י, שרוב הבהמות היוצאות

בערך הקרבן, ואומר: אם עולה היא בהמה זו, תהא מחוללת על צרור מעות זה, והמעות שבצרור השני יהיו לשלמי נדבה; ואם שלמים היא, יהיו המעות מחוללים על צרור הדמים השני, והמעות שבצרור הדמים הראשון יהיו לעולת נדבה; ומביא באלו עולה ובאלו שלמים.

ומה שמבואר במשנה זו שיכול לחלל במעות את הקרבנות ואף שאין בהם מום, רבי מאיר היא, דאמר: הקדש במעילת מזיד מתחלל, וכן מתחלל הוא על ידי חילול במעות במזיד.⁽²⁾

אין כוונת המשנה שזכרים יקרכו עולות, ונקבות יקרכו לשלמים; אלא הכא בכא לחוב בדמיהן, עסקינן, כלומר: משנתנו עוסקת במי שבא לעשות תקנה לבהמה הנמצאת, לחללה ולהביא את דמיה לאותו קרבן שהיתה, ובבהמה מסופקת אם עולה היא או שלמים, מקבל הוא לעשות להן תקנה לצאת מידי ספק.

והכי קאמר: אם מצא זכרים חיישינן שמא עולות הן, וצריך להביא בערך הבהמה אף עולה מלבד שלמים, [ואילו אם מצא נקבות שאין לחוש בהן לעולות, יביא בדמיהם שלמים בלבד]; ומביא שתי צרורות דמים

נפדין יותר משאר תנאים, ולא שייך זה כלל בפלוגתא ידידה ורבי יהודה, ולכך פירשו באופן אחר, ראה שם; וראה בביאור שיטת רש"י הסובר שלפי רבי מאיר יש חילול בתמימים כמו שיש בהם מעילה במזיד, ב"שמעות קידושין" אות קמה מה שהביא מדברי האחרונים בזה; וראה עוד אופן אחר מחודש מאד בביאור דברי רש"י ב"פני יהושע".

וראה ב"שמעות קידושין" שם, שהביא מדברי רש"י בבבא מציעא נז ב, שסיבת היציאה לחולין בהקדש, הוא מה שהמועל בהם מתחייב לשלם להקדש קרן וחומש; והנה לעיל נד ב מבואר בפשוטו, שסיבת חיוב המעילה הוא מה שההקדש יוצא לחולין, ולפי זה נמצא שחיוב קרן וחומש במעילת הקדש, וחיוב קרבן המעילה אינם על אותו ענין, שהקרן וחומש הוא על מעשה ההוצאה, ואילו מעילה אינו מתחייב אלא משום שנתחייב קרן וחומש שהוא המוציא לחולין, ומחודש הוא מאד.

ב. התוספות פירשו את דברי הגמרא באופן אחר, וז"ל: "לכך פירש ר"י: דלעולם קסבר בעלמא, דתמימים אינן נפדין כגון דרך חילול,

מירושלים קדשים הם], שמצטרפין למחצה עולות [שהרי יכול להקריבם לכל מה שירצה], ושפיר מצי לאקרובינהו עולות, דהוי ליה שלמים מיעוטא, וראה מה שיישב שם, וראה מה שכתב בזה "המקנה"; [וצריך ביאור: דאכתי תיקשי: למה מקריב הוא דוקא לעולה ומשום ששלמים מיעוטא הם, הרי כמו כן יכול להקריבם לשלמים משום שמיעוט עולות הם; וזה לפי מה שנקט ה"פני יהושע", דבזכרים לבד איכא מחצה עולות ומחצה שלמים].

וראה ב"אילת השחר" שכתב ליישב, שזה הוא רוב משני סוגים ומשני שמות, כי אם הם עולות, דינם להקריב עולות, ואם הם חולין אין צריך להקריבם עולות אלא יכול להקריבם עולות, וראה מה שהביא בזה בשם שו"ת רבי עקיבא איגר סימן פה, וראה עוד ב"שערי ישר" שער ד פרק ט, [וכל זה הוא לפי מה שנקט ה"פני יהושע", שבזכרים לבד יש מחצה עולות ומחצה שלמים, ובאמת צריך ביאור: זו מנין!].

2. א. נתבאר על פי רש"י; והתוספות תמהו על זה: "שהרי לא מצינו דסבר רבי מאיר דתמימים

ותמהינן עלה: והרי אפילו אם יש מעילה וחילול במזיד, הרי אין זה אלא בדבר שקדוש בקדושת בדק הבית, אבל בהמה הקדושה בקדושת הגוף כקדושת הקרבנות [וקדושת כלי שרת], מי מתחלל בלי מום!?

והתנן במסכת מעילה [יט ב]:

אין מועל אחר מועל במוקדשין, אין שתי מעילות בחפץ אחד של הקדש, ומשום שבמעילה ראשונה כבר יצא החפץ לחולין,⁽³⁾ ושוב אין השני חייב מעילה אם נהנה ממנה בשוגג —

אלא בבהמה של קדשי מזבח הראויה

נראים; ומיהו לשון התוספות בד"ה קדשים קלים שכתבו "יביא בהמה אחרת ויאמר אם זו עולה הרי אני גוזלה", משמע כהבנת מהרש"א.

ויש להוסיף בזה ביאור, כי לכאורה מצד הגזילה הרי אינו מחוייב ליתן ככל הספיקות, אלא יביא מעות ויהיו על המעות ככל הספיקות שהיו על הבהמה, [וכדלעיל בשם ה"חזון איש"], ואם כן מה שמתחייב ליתן ככל הספיקות, אינו אלא נדר שהוא נודר, ואם כן למה יותר לו לגזול, ידור ולא יגזול; זה אינו, כי אם היה נודר סתם, לא היו המעות תמורת הבהמה שנמצאה, ולכן צריך הוא לגזול, וכשמשלם נעשים כל תשלומי הספיקות תמורת הבהמה, כי כך הוא עושה: מביא מעות, ואומר: "אם עולה היתה הבהמה הרי מעות אלו לתשלום מעילתי, ואם לא אין מעות אלו לתשלום מעילתי, אלא מעות נדבה", ושוב מביא מעות אחרים, ואומר: "אם שלמים היו, כי אז מעות אלו לתשלום מעילתי, ואם לא יהיו המעות לנדבה".

ג. יש לעיין לדעת התוספות ושאר הראשונים, דאכתי תיקשי, לדעת רבי מאיר למה אין חל פדיון בתמימין, וכי אטו כוונה מיוחדת לגזילה צריך כדי שתהא חשובה מעילה, והרי אם הוא מחלל הרי הוא כאילו גזול ונותן תמורה, ואכתי תיקשי, שיועיל כל חילול מדין מעילה במזיד! ? וראה "חזון איש" המובא בליקוטים הנדמ"ח.

3. הנה כשהוציא את החפץ מרשותו, אכן פשוט הוא, שאין מועל אחר מועל, שכבר יצא כל

והכא מיירי שנתכוין לגזולה ולקנותה מיד המקדיש ולזכות בה, ובכך היא גוונא שרי, ואחר שהוציאה לחולין עלה בדעתו לחוב בדמיהן".

ונחלקו המפרשים בהבנת דבריהם:

המהרש"ל והרש"ש מפרשים, דהכא במאי עסקינן שמוצא הבהמה נתכוין לגזולה, ומתוך כך יצאה לחולין, כי מעילה במזיד מוציאה לחולין, ושוב עלה בדעתו לשלם להקדש ככל הספיקות שיתכן בזה, [ואף שמעיקר הדין חייב הוא לשלם, מכל מקום כתבו התוספות ש"עלה בדעתו לחוב בדמיהן", משום שהוא לא היה חייב לשלם להקדש אלא כערך הבהמה, ויאמר להקדש "הרי שלך לפניך", ואילו הוא קיבל על עצמו לשלם מכיסו כדי לצאת ידי כל הספיקות אם עולה היא או שלמים, וכמו שכתב ה"חזון איש" הובא בליקוטים הנדמ"ח].

ולפירוש זה בדבריהם, תיקשי לשונם שכתבו: "ובכך היא גוונא שרי", שאינו מובן מה כוונתם בזה.

אבל בתוספות הרא"ש [וכך פירשו שאר הראשונים] כתב, וז"ל: "בבא לחוב בדמיהן, היינו שבא [עכשין] לגזול בהמה זו מן ההקדש ולהוציאה מרשותו, כדי להתחייב להקדש כל מה שנוכל לספק שגזול וכו'; וקסבר רבי אושעיא, דאף על פי שמתכוין לגזול מן הקדש, מכל מקום שרי, כיון שמתכוין לשם שמים כדי לעשות תקנה להקריב כל הספיקות", [והמהרש"א מביין כוונת התוספות שלנו, על דרך זה, וראה ברש"ש שכתב עליו שאין דבריו

ורכב אף הוא: כולם מעלו, ומביאים קרבן מעילה; וכן אם היה האחד שותה בכוס של זהב שהיא כלי שרת, ובא חבירו אחריו ושתה אף הוא באותו כלי שרת, ובא חבירו אחריו ושתה אף הוא, כולם מעלו. (4)

לקרבן, ובכלי שרת בלבד, שאלו אין יוצאין לחולין על ידי מעילה; כיצד:

היה האחד רוכב על גבי בהמה של קרבן, ובא חבירו אחריו ורכב אף הוא, ובא חבירו

את ההנאה בלבד.

שיטת הריטב"א [כפי שפירשה ה"משנה למלך" שם בד"ה ודע שמדברין: הן בתוספתא והן במשנה] אנו עוסקים באופן שהוא סבור: של חבירו הוא, והחילוק הוא, שאם נתכוין להוציא רק את הנאת ההשתמשות כי אז אין יוצא לחולין כל ההקדש, אלא כנגד טובת הנאה שבו, וזו היא ששינוי בתוספתא כולן מעלו; אבל אם נתכוין לגזול מחבירו את כל החפץ, כי אז יש חילוק בין מוקדשין סתם, שבהם יצא הכל לחולין, לבין קרבן וכלי שרת שאינו יוצא לחולין, [והביא שם, שהתוספות דחו פירוש זה, כי "שואל שלא מדעת גזלן הוא"].

שיטת התוספות בפרק השואל [כפי שפירשה ה"משנה למלך" שם בד"ה ודע שהתוספות]: אפילו אם כסבור הוא שהוא שלו, ונטל את ההקדש על מנת להשתמש בו, יצא כל ההקדש לחולין, וזו היא משנתנו; והתוספתא עוסקת בגזברים, שבהם אפילו כסבור הוא של אחרים אינו מעל, ומשום שהגזבר אינו מכוין להוציאו מרשות שהוא שם, שהרי עד האידנא היה ברשותו ועכשיו נמי ברשותו, ומשום הכי אינו יוצא לחולין, אבל באיניש דעלמא שאינו גזבר, אף שסבור שהוא שלו, הרי מכוין להוציאו מרשות ההקדש.

ב. הנה לדעת ה"שער המלך" שהובא לעיל נד ב, הוקשה לתוספות לעיל, איך אמרו דבבהמה וכלי שרת יש מעילה, והרי כיון שאין יוצא לחולין אין מעילה, וכמבואר לעיל, ולדבריו תירצו התוספות שם, שלא אמרו כן אלא במעילה של הוצאה ולא במעילה של הנאה; ויש

ההקדש לחולין, אבל כשנהנה מן ההקדש, אם ובאיזה אופן אמרו בזה ש"אין מועל אחר מועל", ראה מה שיתבאר בזה בהערה 4.

4. א. משמע, שבשאר מוקדשין, אם רכב האחד ואחר כך רכב השני אין השני מועל, כי הראשון ברכיבתו הוציא לחולין את כל ההקדש; והקשו הראשונים, ממה ששינוי בתוספתא [מעילה ב א]: "קורדום של הקדש, ביקע בו, ובא חבירו וביקע בו, כולן מעלו" [והכריחו הראשונים, שאין הנידון בכלי שרת], הרי מבואר, שבמעילה של הנאה, לא יצא לחולין כל ההקדש ועדיין זה שבא אחריו מעל, ואם כן, כשרכב על גבי בהמה של מוקדשין, אפילו כשאינה של קרבן יש לנו לומר שימעלו כולן!?

וה"משנה למלך" [מעילה ו ד] סיכם את שיטות הראשונים ביישוב קושיא זו, ובביאור מה ששינוי כאן שאין מועל אחר מועל במוקדשין, [והובאו כאן רק חלק מדבריו שם]:

שיטת התוספות בסוגייתנו [כפי שפירשה ה"משנה למלך" שם בד"ה ואין מועל], דבמעילה של הנאה כשנתכוין ליהנות ולהשיבו, ולא נתכוין כלל לקחת את ההנאה מרשות שאינה שלו, כי סבור שהוא שלו, בזה כולן מעלו, וזו היא ששינוי בתוספתא גבי קורדום שכולן מעלו, ומה ששינוי כאן שברוכב אחר רוכב אין מעילה לשני במוקדשים אלא בקרבן בלבד, היינו כשהוא סבור שהוא של חבירו והוא מתכוין לגזולה מחבירו כדי ליהנות בה, וזה חשוב הוצאה מרשות לרשות ויצא כל הכלי לחולין, אף שלא נתכוין להוציא את הכל אלא

וכי לא אמר רבי יהודה: הקדש בשוגג מתחלל, ומכל מקום קדושת הגוף לא מתחלל [אינה מתחללת] אפילו בשוגג, לרבי מאיר נמי, אף על גב דהקדש במזיד מתחלל, מיהו קדושת הגוף לא מתחלל!?

ומשנינן: אי אתה יכול ללמוד ממעילת שוגג שאמר בה רבי יהודה שקדושת הגוף לא מתחללת, למעילת מזיד בקדושת הגוף אליבא דרבי מאיר, ומשום:

דהתם — במעילת שוגג שעוסק בה רבי יהודה — הא לא קא מכויין לאפוקינהו

הרי שאין בהמת קרבן יוצאת לחולין על ידי מעילה, וכן לא על ידי חילול במעות!?

ומשנינן: ההיא משנה ד"מועל אחר מועל" — רבי יהודה היא, (5) ולשיטתו אכן אין בהמת קרבן יוצאת לחולין —

אבל הא — המשנה ד"בהמה הנמצאת" — הרי רבי מאיר היא הסובר שאף במזיד הוא מתחלל, ויש לומר שבמעילת מזיד מתחלל אף קרבן, וכדמפרש ואזיל.

ואכתי מקשינן: והרי מדרבי יהודה נשמע לרבי מאיר!?

שאינ מועל אחר מועל, ומעילה של הוצאה בשוגג אינה מעילה כלל.

ואם כן יש לדון לפי שלשת השיטות שזכרו לעיל בביאור המשנה ד"אין מועל אחר מועל", [היינו: לשיטת תוספות בסוגייתנו, כשנתכוין לגזול כדי להשתמש, ולשיטת התוספות בהשואל, אפילו כשהיה סבור שהוא שלו, ולשיטת הריטב"א כשנתכוין לגזול את כולה], אם שייך לומר שלא יתחייב במעילה כיון שהיה זה "מקח טעות" כי אילו היה יודע שהוא שלו לא היה לוקח.

ולשון תוספות הרא"ש הוא: "גם המקשה ידע מעיקרא דרבי יהודה היא, דכרבי מאיר לא מיתוקמא, דכיון דסבירא ליה דבשוגג אין מתחלל, אם כן משכחת לה מועל אחר מועל אפילו בקדושת דמים, אף אם נתכוין לגזולה, שהרי בשוגג אינה יוצאה לחולין, ומעילה איכא משום דמתהני".

והרשב"א כתב דלא כרש"י והתוספות הרא"ש, שכתב בקושיית הגמרא: "וקא סלקא דעתין השתא, דמתניתין רבי מאיר היא, דסתם מתניתין רבי מאיר; ואף על גב דאמרינן לעיל, דלרבי מאיר אין הקדש מתחלל בשוגג אלא

לתמוה: הרי לפי המבואר בתוספות כאן, אף גבי בהמה וכלי שרת אנו עוסקים במעילה של הוצאה, ומכל מקום יש מעילה, וצריך תלמוד.

5. א. כתב רש"י: "ההיא רבי יהודה היא, מדקתני אין מועל אחר מועל, אלמא מקמא הוא דנפיק לחולין אף על גב דשוגג הוא, דאי מזיד ליכא מעילה, והאי סברא לרבי יהודה הוא דשמעת ליה, דאמר במתניתין: הקדש בשוגג מתחלל"; כלומר: אין הגמרא מתכוונת לעשות אוקימתא שמשנה זו רבי יהודה היא, אלא שבהכרח רבי יהודה היא, כי מאחר ששנינו בה "אין מועל אחר מועל במוקדשין", מוכח שאפילו בשוגג הוא מתחלל, וזה בהכרח כרבי יהודה הסובר: הקדש בשוגג מתחלל.

ב. והנה לכאורה, אם אך נמצא איזה אופן שתקיים בו המשנה ד"אין מועל אחר מועל" אפילו לרבי מאיר, שוב אין כאן הכרח דלא כרבי מאיר הסובר שבמעילה של הוצאה גמורה אין יוצא לחולין, שאם כי סתמא קתני, מכל מקום כיון שלשיטת רבי מאיר אין חיוב מעילה כלל במעילה של הוצאה גמורה, שוב ממילא אין המשנה כוללת אופן זה, שהרי לא אמרה אלא

שהקדש במזיד מתחלל; ותמהה הגמרא על כך:

אימר דשמעת ליה [עד כאן לא שמענן] **לרבי מאיר** שהקדש במזיד מתחלל, בהקדש של משנתנו הקדוש לבדק הבית (7) שהוא קדשי קדשים, וכולו לגבוה, והוא הדין שאר קדשי קדשים שכולו לגבוה; אבל בקדשים קלים שאין כולו לגבוה אלא אף לבעלים יש בו חלק **מי שמעת ליה** דהקדש במזיד מתחלל, עד שאתה מפרש את המשנה בשקלים — העוסקת אף בשלמים שהם קדשים קלים — כרבי מאיר! (8)

אמר ליה ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה:

לחולין [אינו מתכוין להוציאו לחולין] שהרי במעילת שוגג הוא עוסק, ומה שיוצא ההקדש לחולין הוא גזירת הכתוב ממה שחייבתו התורה בקרבן מעילה. (6)

אבל **הכא** — במעילת מזיד לרבי מאיר, או בחילול במעות במזיד — הרי **קא מכוין לאפוקינהו לחולין**, [מתכוין הוא להוציא את ההקדש לחולין], שהרי יודע הוא שהקדש הוא, ולפיכך יוצא ההקדש לחולין על ידי המעילה או החילול במעות.

כאן שבה הגמרא לדברי רבי אושעיא, שביאר את המשנה בשקלים גבי בהמה הנמצאת, שהיא כדברי רבי מאיר הסובר

לבדק הבית שכולו לגבוה, אבל אין בכלל לשון הגמרא שקדשי בדק הבית נקראים "קדשי קדשים", וראה לשון רש"י; ומלשון תוספות נראה, שהגמרא קוראת לקדשי בדק הבית "קדשי קדשים", וראה שיטה לא נודע למי, שכתב: "דלא אשכחן בתלמודא דקרי לבדק הבית קדשי קדשים".

8. א. הריטב"א הוסיף ביאור: "והשתא קא סלקא דעתין דכיון דיש לו חלק בקדשים קלים, כשמתכוין לגזול לא חשיב כמוציאו מרשות הקדש ומוליכו לרשות בעלים", וביאור זה הוא על פי שיטתו שהוא מפרש כהתוספות הרא"ש. ולכאורה משמע כוונתו, כי היות ויש לו חלק בקרבן, אם כן אין זה גזילה והוצאה מרשות לרשות, כי כבר קודם הגזילה היה לו חלק בה; אלא שצריך ביאור, והרי לא זה שגזול הוא הבעלים של השלמים, וצריך תלמוד כוונת הריטב"א.

ב. לכאורה תמוה: מה בכך אם נאמר שרק עולה מתחללת ולא שלמים, והרי יכול לומר: אם עולה היא תתחלל על בהמה זו, ואם שלמים

לענין אכילה בלבד, ומתניתין דהכא משמע, דאפילו ברוכב מעל הראשון מיהא בשאר קדשים, דמדקאמר "אין מועל אחר מועל [אלא בבהמה וכלי שרת בלבד, כיצד: היה רוכב וכו']" משמע, דראשון מעל; לא קשיא, דהא פרישנא לעיל, דלאו דוקא אכילה, אלא הוא הדין לכל שאר הנאות, ולאפוקי מקח וממכר בלבד".

6. נתבאר על פי רש"י שכתב: "דאילו שוגג לא מכוין לאפוקינהו לחולין, וגזירת הכתוב מדמחייביה רחמנא קרבן מעילה".

בפשוטו כוונתו היא, כי אם לא היה מתחלל למה תחייבנו התורה מעילה, ועל דרך שאמרו לעיל נד ב: "ולא אמרו בשוגג מתחלל אלא לענין קרבן בלבד".

7. א. דסתם "הקדש" לבדק הבית משמע, רש"י. ב. כפנים נתבאר באופן שהגמרא קוראת להקדש בדק הבית "קדשי קדשים", ומיהו אינו מוכרח, כי יש לפרש את כוונת הגמרא, שלא שמענו ממשנתנו אלא לענין עולה שהיא קדשי קדשים, כי קרבן שהוא קדשי קדשים דומה

ומשום שנאמר [ויקרא כז כז]: "ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך", ופירושו חז"ל במסכת מנחות [קא א], ש"בהמה טמאה" היינו בהמה בעלת מום, הרי למדנו שאין לפדות אלא בהמה בעלת מום קבוע —

ואם כן תיקשי: וכי אומרים לו לאדם, עמוד וחסא לחלל בהמת קרבן תמימה, ובשביל שתזכה לתקן את הקרבת הקרבן שנמצא?! (1)

אלא אמר רבי יוחנן לפרש את מה ששנינו "זכרים עולות":

המשנה בשקלים אינה עוסקת כשבא לתקן ולחללן כשהן תמימים כפי שנמצאו, אלא ממתין לה (2) לבהמה שמצא עד שתומם במום קבוע, ויהא מותר לחללה —

ומייתי [מביא] — זה שבא לתקנה שיבואו דמיה לידי הקרבה — שתי בהמות אחת

והרי הדברים קל וחומר: אם קדשי קדשים מתחללים במזיד אליבא דרבי מאיר, קדשים קלים לא כל שכן שיתחללו במזיד לשיטתו.

איתמר נמי: אמר רבי חמא ברבי עקיבא, (9) אמר רבי יוסי ברבי חנינא:

אומר היה רבי מאיר: הקדש במזיד מתחלל, בשוגג אין מתחלל, אחד קדשי קדשים, ואחד קדשים קלים, ואף שלא שמענו לו שיאמר כן אלא בקדשי קדשים, מכל מקום הרי הדברים קל וחומר: אם קדשי קדשים מתחללים במזיד, קדשים קלים לא כל שכן שיתחללו במזיד.

נה-ב תהי בה רבי יוחנן בדברי רבי אושעיא, שפירש את המשנה בשקלים שהיא עוסקת בבא לחוב בדמיהן, ולחללן כפי שמצאו תמימות:

והרי אסור לחלל בהמת מזבח תמימה,

היא תהיה היא עצמה לשלמים ולא יחללנה כלל!?

ותירצו התוספות: אי אפשר להקריב את הבהמה הזו בעצמה לשלמים, שהרי יש בה גם חשש שהיא בכור ומעשר, וכמבואר בהמשך הסוגיא, ואין מתנות הדמים שלהם שוות, כך שאינו יכול להקריבה לשלמים, ומוכרח הוא לחללה.

9. העיר הגרי"פ על הגליון: אפשר דצריך לומר: בר עוקבא.

1. א. נתבאר על פי רש"י.

ולשיטת התוספות כפי שהבינם המהרש"ל שמתחילה גזלם ועכשיו בא לחוב בדמיהן, פירש המהרש"ל דהכי מקשה: הרי הדבר נראה כאילו פודה אותם תמימין, דמי יודע מה היה

במחשבתו, כי אם הוא לבדו.

ולפירושו המהרש"א בתוספות שהוא כפירוש שאר הראשונים בגמרא, שהמוצא מתכוין לגזול את בהמת ההקדש כדי לחוב בדמיהן, ביאור קושיית הגמרא היא: איך יאמרו לו לחטוא ולמעול בקדשים, כדי לזכות את ההקדש בדמיהן.

ב. נראה מסתימת לשון רש"י, וביותר ממה שכתב בד"ה אלא אמר רבי יוחנן: "לא היא ולא דמיה קריבין בעודה תמימה", שלא נחלק רבי יוחנן על רבי אושעיא שלדעת רבי מאיר אכן אפשר לחלל בהמה תמימה.

2. אף שהנידון הוא על בהמת זכר, מכל מקום נקט לשון נקיבה, משום שבהמה לשון נקיבה היא.